

ERKEN HIRİSTİYANLIKTA
'TANRI OĞLU' ÜNVANI
Kristolojik Bir Araştırma

Dr. Nurullah Haydar YURDUSEVEN

DTA Yayıncılık | DTA Publishing

Yayın No | Publication Number: 25

Kitap Adı

Erken Hıristiyanlıkta 'Tanrı Oğlu' Ünvanı: Kristolojik Bir Araştırma

Book Title

The Title of 'Son of God' in Early Christianity: A Christological Research

Yazar | Author: Nurullah Haydar YURDUSEVEN | 0000-0003-4692-9731

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Aralık 2024 | December 2024

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13.5 x 21

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 249

ISBN: 978-625-95539-9-3

DOI: 10.70717/DTA.9786259554174

Atıf Bilgisi | Cite as: Yurduseven, Nurullah Haydar. *Erken Hıristiyanlıkta 'Tanrı Oğlu' Ünvanı: Kristolojik Bir Araştırma*. Bursa: DTA Yayıncılık, 2024.

- Dinler Tarihi | History of Religions
- Hıristiyanlık | Christianity
- Kristoloji | Christology

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout:

Samet TORUN - Ahmet TUNÇDEMİR

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa

Telefon: +90 507 227 1297

e-posta: bilgi@dtayayincilik.com.tr

web: www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 47479

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının

elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı,

çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © All rights of this work belong to DTA Publishing.

Without the permission of the publishing company,

the whole or part of the book cannot be printed, published,

reproduced or distributed electronically, mechanically or

through photocopying.

ERKEN HIRİSTİYANLIKTA
'TANRI OĞLU' ÜNVANI
Kristolojik Bir Araştırma

Dr. Nurullah Haydar YURDUSEVEN

Nurullah Haydar YURDUSEVEN

1985 yılında İzmir’de dünyaya geldi. Ankara’da başladığı ilkokul eğitimini Kırıkkale’de tamamladı. Ortaokul ve lise eğitimini de Kırıkkale’de aldıktan sonra 2003 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ne kaydoldu. 2007 yılında mezun olup Kars ilinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni olarak çalışma hayatına başladı. 2008 yılında İzmir’de öğretmenlik mesleğine devam ederken YÖK ve MEB’in ortaklaşa yürüttüğü YLSY bursunu kazanarak Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi adına yurt dışında lisansüstü eğitim almaya hak kazandı. Manchester Üniversitesinde 2011 yılında “The Cappadocian Fathers: Episcopal Office and Family Network” isimli teziyle Yüksek Lisans (Master of Arts) eğitimini tamamlayarak Türkiye’ye döndü. 2012 yılının mart ayında Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde Araştırma Görevlisi kadrosunda çalışmaya başladı. 2019 yılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi’ne geçiş yaparak aynı kadroda çalışmaya devam etti. 2023 yılında “Erken Hıristiyanlıkta İsa’yı Tanımlayan Kristolojik Bir Unvan Olarak ‘Tanrı Oğlu’ İfadesi” başlıklı teziyle doktorasını tamamladı. 2024 yılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ne Dr. Öğr. Üyesi olarak atandı. Akademik çalışmaları erken dönem Hıristiyanlık üzerine yoğunlaşmaktadır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

He was born in Izmir in 1985. He started his primary school education in Ankara and completed it in Kirikkale. After completing his secondary and high school education in Kirikkale, he enrolled in Marmara University Faculty of Theology in 2003. He graduated in 2007 and started his career as a Religious Culture and Ethics Teacher in Kars. In 2008, while continuing his teaching career in Izmir, he won the YLSY scholarship jointly run by YÖK and MEB and was entitled to receive postgraduate education abroad on behalf of Hitit University Faculty of Theology. He completed his Master of Arts education at Manchester University in 2011 with his thesis titled “The Cappadocian Fathers: Episcopal Office and Family Network” and returned to Turkey. In March 2012, he started working as a Research Assistant at Hitit University Faculty of Theology. In 2019, he transferred to Kirsehir Ahi Evran University, Faculty of Islamic Sciences and continued to work in the same position. He completed his PhD in 2023 with his thesis titled “The Expression ‘Son of God’ as a Christological Title Describing Jesus in Early Christianity”. In 2024, he was appointed as an assistant professor at Kirsehir Ahi Evran University Faculty of Theology. His academic work focuses on early Christianity. He is married and has three children.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	7
Ön Söz	9

Giriş

1. Araştırmanın Metodolojisi	13
1.1. Konu ve Amaç	13
1.2. Metot	14
1.3. Sınırlar	17
1.4. Temel Kaynaklar	20
2. “Tanrı Oğlu” Ünvanının Gelişim	
Sürecinde Erken Dönem Hıristiyanlık	26
2.1. Filistin Bölgesinde Kullanılan Diller	26
2.2. Kudüs’ün Demografik Yapısı	30
2.3. İsa’nın Hayatı ve Öğretisi	32
2.4. Havariler	36
2.5. İsa Sonrası Dönem	39
2.6. Pavlus ve Hıristiyanlığın Doğuşu	41

BİRİNCİ BÖLÜM

İSA ÖNCESİ DÖNEMDE “TANRI OĞLU” İFADESİ

1.1. Pagan Medeniyetler	50
1.1.1. Antik Mısır	51
1.1.2. Antik Mezopotamya ve Suriye	59
1.1.3. Antik Yunan Düşüncesi	65
1.1.4. Antik Roma Tasavvuru	72
1.2. Yahudi İnanç ve Kültür Dünyası	76
1.2.1. Yahudi Kutsal Yazıları	76
1.2.2. Yahudi Apokrif Literatürü	85
1.2.3. Yahudi Kültür Dünyası	90
1.2.3.1. Yahudi Geleneğinde Logos Kavramı ve Tanrı’nın Kelam’ı	92
1.2.3.2. Bilgelik (Hikmet)	97
1.2.3.3. Esseniler ve Ölü Deniz Parşömenleri	99

1.2.3.4. Yahudi Mesihî Beklentileri.....	102
1.2.3.5. Helenistik Yahudilik	104

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ AHİT METİNLERİNDE “TANRI OĞLU” İFADESİ

2.1. Kanonik İnciller.....	110
2.1.1. Sinoptik İnciller	114
2.1.1.1. Matta ve Markos İncilleri.....	117
2.1.1.2. Luka İncili	138
2.1.2. Yuhanna İncili.....	143
2.2. Pavlus’un Mektupları.....	151
2.3. Diğer Metinler	162
2.3.1. Elçilerin İşleri.....	162
2.3.2. Mektuplar.....	164
2.3.3. Vahiy Kitabı.....	169

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

APOKRİF LİTERATÜRDE VE KİLİSE BABALARI’NIN ESERLERİNDE “TANRI OĞLU” İFADESİ

3.1. Apokrif Literatür	176
3.2. İlk İki Yüzyılda Kilise Babaları’nın Eserleri	183
3.2.1. I. Yüzyıl ve II. Yüzyılın Birinci Çeyreği	183
3.2.1.1. Romalı Klement (30-100).....	183
3.2.1.2. Antakyalı Ignatius (30-107).....	187
3.2.1.3. Mathetes (v. 130).....	192
3.2.1.4. Barnabas (v. 100).....	194
3.2.2. II. Yüzyılın İkinci Çeyreği ve İkinci Yarısı.....	195
3.2.2.1. Iustinus (110-165)	196
3.2.2.2. Irenaeus (120-202)	201
3.2.2.3. Athenagoras (v. 177).....	206
3.2.2.4. Tatianus (110-172).....	208
3.2.2.5. Policarpus (v. 155).....	209
Sonuç ve Değerlendirme.....	211
Kaynakça.....	225
Dizin.....	239
Extended Summary.....	245